

6 יוני 2023

לכבוד:

רנ"צ יעקב שבתאי מפכ"ל המשטרה lishkatmafcal@police.gov.il	עו"ד תומר רוזנר יועמ"ש ועדת הפנים והגנת הסביבה tomerr@knesset.gov.il	חה"כ יעקב אשר יו"ר ועדת הפנים והגנת הסביבה yakova@knesset.gov.il
עו"ד ראובן אידלמן יועמ"ש הרשות להגנת הפרטיות reuvene@justice.gov.il	מר ריאן גאנס המפקח הארצי על הבחירות pniot@moin.gov.il	נצ"מ עו"ד אלעזר כהנא יועמ"ש המשטרה yoamash@police.gov.il

שלום רב,

הנדון: שימוש במצלמות גוף בקלפיות במסגרת הבחירות לרשויות המקומיות

סימוכין: דיון בוועדת הפנים והגנת הסביבה מיום 29.5.2023

בשם הקליניקה לפרטיות בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב,¹ הרינו לפנות אליכם באשר לנושא שעלה במסגרת דיון בוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת ביום 29.5.2023 (להלן: **הוועדה**) שעסק בבחירות לרשויות המקומיות, והוא שימוש במצלמות גוף בקלפיות בבחירות אלו. הנושא נדון, אמנם, באופן אגבי לעומת שאר הסוגיות, אולם לאור התגובות של חברי וחברות הוועדה לנושא, כפי שיפורט להלן, והאופן בו הועלתה הדרישה, ראינו לנכון להתייחס לסוגיה כבר כעת, בכדי שהדברים יהיו מונחים בפני הוועדה במידה שיתפתח דיון מהותי בסוגיה.

בקליפת אגוז, אנו סבורים כי במידה שהוועדה מעוניינת לקדם את השימוש במצלמות גוף בכדי לפקח על טוהר הבחירות, יש לפעול על פי העקרונות שפורטו בהחלטות הרלוונטיות של ועדת הבחירות המרכזית, לאחר ניסוי, טעייה ודיון יסודיים, בנוגע להסדרת הסוגיה בבחירות הארציות.

1. בדיון בוועדה שהתקיים ביום 29.5.2023 ועסק בהצעת חוק לתיקון דיני הבחירות לרשויות המקומיות, התשפ"ג-2023, ציינה גבי אתי הברג, נציגת יחידת המפקח הארצי על הבחירות, כי בפגישת מפכ"ל המשטרה עם המפקח על הבחירות (במשרד הפנים) עלתה **דרישה מטעם מפכ"ל המשטרה להכניס מצלמות גוף לקלפיות**. רוב התגובות מקרב חברי הוועדה תמכו בכך, אם כי יו"ר הוועדה קבע כי יש לתת עדיפות לדרישתו להצבת שני מזכירים בכל קלפי, וח"כ יוליה מלינובסקי ציינה כי בבחירות המוניציפליות הדברים רגישים יותר מבאלו הכלליות. בנוסף, נמתחה ביקורת על כך שמדובר ב"דרישה" של המפכ"ל.

¹ **הקליניקה לפרטיות**, בשיתוף מרכז הנשיא מאיר שמגר למשפט דיגיטלי ובהנחייתו האקדמית של פרופ' מיכאל בירנהק, היא חלק מהתכנית לחינוך משפטי קליני ע"ש אלגה צגלה בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב. הקליניקה פועלת לביסוס הזכות לפרטיות ומימושה בחברה הישראלית, במישורים השונים בהם פועלת הזכות, באמצעות טיפול במקרים פרטניים, ניהול הליכים עקרוניים ומעורבות בהליכי חקיקה וגיבוש מדיניות ציבורית.

עו"ד נועה דיאמונד - טל. 03-6405786 פקס 03-6407422 דוא"ל noadiamond@tauex.tau.ac.il

(פרוטוקול הדיון טרם עלה לאתר הוועדה אך ניתן לצפות בחילופי הדברים [בהקלטת הדיון](#), מנקודת הזמן 1:37 עד 1:40 לערך).

2. ההתייחסות לנושא, אם כן, הייתה כללית, לא בואר תפקיד המשטרה בהקשר זה לראייתו של המפכ"ל, לא הובהר מי יישא את מצלמות הגוף והיכן יוצבו, ולא נדונו הסדרים מפורטים. ואולם, מדובר בנושא שכבר זכה להסדרה מפורטת למדי בשנים האחרונות בהקשר דומה מאוד, במסגרת הבחירות הכלליות לכנסת. לכן, ועל מנת לוודא שלא ייקבעו הסדרים שעלולים לפגוע בפרטיות המצביעים, וכדי לשמור על טוהר הבחירות, חיוני להזכיר את ההסדרים שנקבעו בעניין זה בנוגע לבחירות הכלליות לכנסת ואת העקרונות העומדים בבסיס הסדרים אלו. הסדר לתיעוד חזותי ברחבי הקלפי טעון איזונים בין שיקולים כבדי משקל – טוהר הבחירות, הזכות לפרטיות, וחשאיות הבחירות.

3. במערכת הבחירות לכנסת ה-22, בעקבות אירוע שבו נשאו משקיפים של מפלגות שהיו חברים בוועדת הקלפי מצלמות נסתרות על גופם, בקלפיות שונות ברחבי הארץ, עלה העניין בפני כב' השופט מלצר יו"ר ועדת הבחירות דאז.² במסגרת סוגייה זו הבחין השופט מלצר בארבעה יסודות חוקתיים שיש לאזנם: עקרון החוקיות, עקרון טוהר הבחירות, הזכות לפרטיות והזכות לחופש הבחירה.³

4. בהחלטתו קבע השופט מלצר כי הסדר כולל המאפשר **תיעוד חזותי רציף** בזמן ההצבעה מהווה הסדר ראשוני, הטעון חקיקה ראשית שכן "מדובר באמצעי המשנה מהותית את "סביבת" מקום הקלפי, ומשפיע על ה"סטריליות" שלה... זאת ועוד, נושא השימוש במצלמות הינו עניין שנוי במחלוקת".⁴

5. לעניין הפגיעה בפרטיות והזכות לחופש הבחירה ציין השופט מלצר כי "הצבת מצלמות עלולה לפגוע בפרטיותם של הבוחרים, ביצירת לחץ על הבוחרים בידיעה שהם מתועדים עם הגעתם לקלפי",⁵ וכן כי "עצם תיעוד מקום הקלפי עלול ליצור השפעה מצננת ולהרתיע בוחרים מלבחור, שכן יש בכך מסר של 'משטור ופיקוח'".⁶

6. מנגד, לעניין טוהר הבחירות ציין השופט מלצר כי "הוא המעניק לדמוקרטיה את חיותה, את אמון הציבור במוסדות השלטון" ולכן על ועדת הבחירות לעשות "ככל שלא ידה לעשות, כדי לשמור על טוהר הבחירות... ובכלל זה למנוע ולהרתיע את מי שמבקשים להטות את התוצאות לטובתם".⁷ ביחס להצבת המצלמות בשטחי הקלפי ציין כי עצם הידיעה על קיומה של מצלמה עשויה "להרתיע מפירי-חוק פוטנציאליים ולהקטין מראש את שיעור אי הסדרים" וכן כי "אם יתרחשו אי סדק או זיוף, יוכל הצילום לסייע למשטרה בחקירת האירוע".⁸

7. בעקבות שקלול כלל השיקולים הנוגעים לסוגיה קבע השופט מלצר "פיילוט" שהסדריו העיקריים, ביחס לצילום בזמן ההצבעה, הם אלו:⁹

- ככלל, תיעוד חזותי על ידי חברי ועדות הקלפי או המשקיפים מטעם המפלגות אסור.

² ה"ש 7/22 עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' הליכוד – תנועה לאומית ליברלית (נבו 26/08/19).

³ שם, בפס' 47.

⁴ שם, בפס' 50.

⁵ שם, בפס' 56.

⁶ שם, בפס' 61.

⁷ שם, בפס' 55.

⁸ שם, בפס' 54-55.

⁹ שם, בנספח שעניינו כללים המאפשרים צילום, או הקלטה.

- במקרים שבהם מתעורר חשד סביר לביצוע עבירות של טוהר הבחירות (מקרים של השמעת איומים על חברי ועדות הקלפי, הצעות למתן שוחד בחירות, מצב בו מתעורר חשש סביר לאלימות במהלך יום הבחירות וכיוצא"ב) יותר הצילום למי שהוסמך לכך על ידי יו"ר ועדת הבחירות המרכזית.
- לצורך כך ימונו **מפקחי טוהר בחירות** שיוסמכו, לצד המשטרה, לבצע את התיעוד באמצעות מצלמה ייעודית (מצלמת גוף) בעת ההתרחשות עצמה (ולא באופן רציף).
- כאשר אין למפקחי טוהר בחירות או שוטרים אפשרות להגיע למקום ההתרחשות תוך זמן סביר ובכדי לתעד את האירוע, רשאי יהיה מזכיר ועדת הקלפי, והוא בלבד ובאישור מוקדם של יו"ר ועדת הבחירות המרכזית או מי שיוסמך לכך על ידיו, להשתמש במכשיר הטלפון הנייד שלו כדי לתעד את האירוע,¹⁰ ובלבד שתוצרי התיעוד או ההקלטה יימסרו רק לגורמי המשטרה, או ועדת הבחירות המרכזית, או פרקליטות המדינה – ולא ייעשה בהם כל שימוש אחר שהוא.
- בשום מצב לא יורשה צילום מאחורי הפרגוד.

8. לקראת הבחירות לכנסת ה-25 החליטה נשיאות ועדת הבחירות לכנסת על המשך השימוש במצלמות בהתאם להחלטת השופט מלצר ובכפוף להחלטות יושבי ראש ועדת הבחירות. בהמשך לכך, החליט כבי' השופט עמית, ששימש כיו"ר ועדת הבחירות באותה עת, לעדכן את ההסדר שנקבע על ידי השופט מלצר.¹¹

9. בהחלטתו, אישר השופט עמית את עיקרי ההסדר המקורי, אך ראה לנכון לחדד את ההיבטים הבאים:¹²

- במקרים שבהם המפקח על טוהר הבחירות לא התייצב בקלפי, או שהוא נעדר ממשמרתו, מוסמכים מזכירי הקלפי לתעד מקרים בהם עולה חשד סביר לפגיעה בטוהר הבחירות. אם כי ככלל, ראוי כי דבר זה יתבצע על ידי המפקח על טוהר הבחירות.
- התיעוד יתבצע באמצעות מצלמה ייעודית, ולא באמצעות טלפון נייד.
- בכל זמן ההצבעה, מזכיר הקלפי יניח את המצלמה בהישג יד, אך לא יעטה אתה על גופו, וזאת כדי למנוע מראית עין של תיעוד שוטף והתרעה של הבוחרים והבוחרות.

10. הנה כי כן, **צילום שוטף ורציף ברחבי הקלפי אסור**, וצילום נקודתי ברחבי הקלפי מותר רק באמצעות פקחי טוהר הבחירות, או המשטרה ומזכירי הקלפי במקרים שבהם נעדרים הפקחים; מזכירי הקלפי לא מורשים לשאת את המצלמות על גופם בעת ההצבעה, וכאמור, הם מורשים לצלם רק כאשר פקחי טוהר הבחירות נעדרים; **התיעוד מותר רק כאשר מתעורר חשד סביר לפגיעה בטוהר הבחירות** (כאמור לעיל) והוא יתבצע רק באמצעות מצלמה ייעודית ויועבר רק לגורמי המשטרה, ועדת הבחירות או הפרקליטות וכל שימוש אחר בו אסור בהחלט. התנאים מצטברים.

11. לקראת הבחירות המקומיות, ואם יוחלט על שימוש במצלמות לאורך ההצבעה על מנת לשמור על טוהר הבחירות, ראוי לנהוג באופן דומה, ולאזן את כלל השיקולים, בתשומת לב להסדרים שנקבעו במסגרת הבחירות הארציות. כמו כן במסגרת זו יש גם להביא בחשבון את הרגישות הרבה של מערכת הבחירות

¹⁰ ראו בהמשך, בסעיף 9, את החלטתו של השופט עמית לפיה צילום בטלפון הנייר אינו מותר, להבדיל משימוש במצלמה ייעודית.

¹¹ ה"ש 10/25 החלטה בעניין שימוש בתיעוד חזותי במקום הקלפי כדי לשמור על טוהר הבחירות ולבצר את אמון הציבור בתוצאות הבחירות (נבו 23/10/2022), בפס' 17.

¹² שם, בפס' 18-24.

לרשויות המקומיות, שכפי שהסבירה ח"כ יוליה מילינובסקי בדיון בוועדה, יש לטפל בה "בכפפות של משי".

12. לסיכום, הנושא כבר נוסה, נדון ונבחן במישור הבחירות הכלליות, ואין שום סיבה או הצדקה ליצור הסדר אחר, לרשויות המקומיות.

13. שלא בשולי הדברים נציין שהקליניקה לפרטיות תשמח לסייע בכל הנדרש בגיבוש הסדרים לצילום בקלפיות בבחירות לרשויות המקומיות, אם הנושא יעלה שנית.

בברכה,

נועה דיאמונד, עו"ד

הקליניקה לפרטיות

פנייה זו נכתבה יחד עם מר יובל אלי-עז ומר שי מרקוביץ, סטודנטים בקליניקה לפרטיות בשנה"ל תשפ"ג

העתקים:

חברי ועדת הפנים והגנת הסביבה
יו"ר ועדת הבחירות המרכזית